

Dokument z posiedzenia

B9-0166/2024

8.3.2024

PROJEKT REZOLUCJI

złożony w następstwie oświadczenia wiceprzewodniczącego Komisji/wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa

zgodnie z art. 132 ust. 2 Regulaminu

w sprawie zacieśnienia stosunków między UE a Armenią oraz potrzeby zawarcia porozumienia pokojowego między Azerbejdżanem a Armenią (2024/2580(RSP))

Nathalie Loiseau, Petras Auštrevičius, Fabio Massimo Castaldo, Bernard Guetta, Karen Melchior, Dragoș Pîslaru, María Soraya Rodríguez Ramos, Ramona Strugariu, Dragoș Tudorache, Hilde Vautmans
w imieniu grupy Renew

B9-0166/2024

**Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie zacieśnienia stosunków między UE a Armenią oraz potrzeby zawarcia porozumienia pokojowego między Azerbejdżanem a Armenią
(2024/2580(RSP))**

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Armenii, Azerbejdżanu i sytuacji w Górskim Karabachu,
 - uwzględniając Kompleksową i wzmocnioną umowę o partnerstwie między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej oraz ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Armenii, z drugiej strony¹ („kompleksowa i wzmocniona umowa o partnerstwie”), która w pełni weszła w życie 1 marca 2021 r.,
 - uwzględniając oświadczenia wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 19 września 2023 r. w sprawie wydarzeń w Górskim Karabachu oraz oświadczenie rzecznika Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ) z 29 września 2023 r. w sprawie wysiedlenia ludności z Górskiego Karabachu,
 - uwzględniając oświadczenie wysokiego przedstawiciela z 4 października 2023 r. w sprawie ratyfikacji przez Armenię Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego,
 - uwzględniając wspólne oświadczenie administracji prezydenckiej Republiki Azerbejdżanu i gabinetu premiera Republiki Armenii z 7 grudnia 2023 r.,
 - uwzględniając oświadczenie wydane po spotkaniu prezydenta Azerbejdżanu Ilhama Alijewa, premiera Armenii Nikola Paszyniana, prezydenta Francji Emmanuela Macrona i przewodniczącego Rady Europejskiej Charles’a Michela w Pradze 6 października 2022 r.,
 - uwzględniając Kartę Narodów Zjednoczonych, akt końcowy z Helsinek oraz deklarację z Ałmatów z 21 grudnia 1991 r.,
 - uwzględniając dokument roboczy służb Komisji pt. „Sprawozdanie z realizacji partnerstwa z Armenią” (SWD(2024)0041),
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w ostatnich latach w Armenii zaszły istotne zmiany polityczne, a rząd, pomimo znacznych wyzwań, złożył obietnicę stworzenia funkcjonujących instytucji demokratycznych oraz wykorzystania kompleksowej i wzmocnionej umowy o partnerstwie jako planu reform mających na celu modernizację kraju;
- B. mając na uwadze, że UE i Armenia działają we wzajemnym interesie i są zaangażowane

¹ Dz.U. L 23 z 26.1.2018, s. 4.

we wzmacnianie i pogłębianie stosunków opartych na łączących je wartościach;

- C. mając na uwadze, że rząd Armenii wielokrotnie wyrażał zainteresowanie zbliżeniem się do UE; mając na uwadze, że w odpowiedzi Rada Europejska zleciła wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Komisji zbadanie sposobów wzmocnienia wszystkich aspektów stosunków między UE a Armenią;
- D. mając na uwadze, że 13 lutego 2024 r. odbyło się piąte posiedzenie Rady Partnerstwa UE–Armenia, na którym uzgodniono nowy program partnerstwa UE–Armenia ustanawiający ambitniejsze wspólne priorytety współpracy we wszystkich dziedzinach;
- E. mając na uwadze, że w opublikowanym niedawno sprawozdaniu z wdrażania partnerstwa przedstawiono postępy poczynione przez Armenię we wdrażaniu kompleksowej i wzmocnionej umowy, w tym w zakresie reformy wymiaru sprawiedliwości, walki z korupcją, utworzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i reformy służby policji w Armenii, przy wsparciu UE;
- F. mając na uwadze, że UE pozostaje kluczowym partnerem w zakresie reform i największym darczyńcą pomocy dla Armenii;
- G. mając na uwadze, że Armenia osiąga dobre wyniki w ramach planu gospodarczo-inwestycyjnego Partnerstwa Wschodniego: zmobilizowano już blisko 500 mln EUR inwestycji, które sięgają od wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw po edukację;
- H. mając na uwadze, że we wrześniu 2023 r., po 9 miesiącach nielegalnej blokady, Azerbejdżan brutalnie przejął kontrolę nad terytorium Górskiego Karabachu, w wyniku czego 100 000 Ormian uciekło do Armenii; mając na uwadze, że UE udzieliła pomocy humanitarnej osobom przesiedlonym z Górskiego Karabachu, a niedawno zapowiedziała przeznaczenie na pomoc humanitarną dodatkowych 5,5 mln EUR; mając na uwadze, że samozwańcza Republika Arcachu przestała istnieć 1 stycznia 2024 r., po tym jak jej władze pod przymusem zgodziły się na jej rozwiązanie;
- I. mając na uwadze, że w więzieniach Azerbejdżanu nadal przebywają armeńscy żołnierze i cywile, w tym członkowie rządu byłej samozwańczej Republiki Arcachu; mając na uwadze, że istnieją dowody na to, że ormiańskie dziedzictwo kulturowe jest niszczone, a Azerbejdżan bezczęści armeńskie cmentarze w Górskim Karabachu;
- J. mając na uwadze, że Ormianie z Górskiego Karabachu stracili swoje nieruchomości i dobytek, uciekając przed siłami Azerbejdżanu i od tego czasu nie są w stanie odzyskać mienia;
- K. mając na uwadze, że w lutym 2023 r. UE rozmieściła w Armenii misję (EUMA), której mandat obowiązuje do lutego 2025 r.; mając na uwadze, że misja ta ma w szczególności za zadanie obserwację rozwoju sytuacji na granicy Armenii z Azerbejdżanem, ale jest to możliwe jedynie po stronie armeńskiej, ponieważ Azerbejdżan odmówił rozmieszczenia misji na swoim terytorium, mimo że ma ona charakter wyłącznie cywilny i jest nieuzbrojona; mając na uwadze, że EUMA jest celem dezinformacji ze strony władz Azerbejdżanu i mediów kontrolowanych przez rząd; mając na uwadze, że w grudniu

2023 r. Rada do Spraw Zagranicznych UE zgodziła się zwiększyć obecność EUMA w terenie ze 138 do 209 osób;

- L. mając na uwadze, że Armenia i Azerbejdżan zaangażowały się w negocjacje w sprawie traktatu pokojowego między tymi dwoma krajami, normalizacji ich stosunków i wytyczenia granic zarówno przed wojskowym przejęciem Górskiego Karabachu przez Azerbejdżan, jak i po nim, co było sprzeczne z zasadami madryckimi z 2009 r. dotyczącymi uznawania integralności terytorialnej, poszanowania samostanowienia i rezygnacji z użycia siły; mając na uwadze, że w geście dobrej woli Armenia nie sprzeciwiła się organizacji COP29 w Baku;
- M. mając na uwadze, że 17 lutego 2024 r. w Monachium odbyło się spotkanie prezydenta Azerbejdżanu Ilhama Alijewa i premiera Armenii Nikola Paszyniana, którego gospodarzem był kanclerz Niemiec Olaf Scholz, co doprowadziło do zaplanowania dodatkowych kroków w negocjacjach pokojowych;
- N. mając jednak na uwadze, że obie strony nie osiągnęły jeszcze porozumienia pokojowego i nie zgadzają się co do szeregu kwestii, w tym otwarcia połączeń transportowych oraz wytyczenia i demarkacji granic; mając na uwadze, że Azerbejdżan domaga się korytarza przez Armenię łączącego Azerbejdżan kontynentalny z jego eksklawą Nachiczewanem, który ma być kontrolowany przez rosyjskie oddziały graniczne i pozbawiony armeńskich kontroli celnych i granicznych, co oznacza lekceważenie suwerenności Armenii; mając na uwadze, że zaproponowane przez Armenię „Rozdroże pokoju” obejmuje powiązania między Azerbejdżanem kontynentalnym a Nachiczewanem z armeńskimi kontrolami celnymi i granicznymi;
- O. mając na uwadze, że sytuacja w zakresie bezpieczeństwa jest nadal napięta, czego przykładem jest incydent z 13 lutego 2024 r. w południowej prowincji Sjunik, w którym w azerbejdżańskim ostrzale zginęło czterech armeńskich żołnierzy, a jeden został ranny; mając na uwadze, że 15 lutego 2024 r. premier Armenii Nikol Paszynian oświadczył, że istnieje powód do niepokoju w związku z planowanymi działaniami wojskowymi Azerbejdżanu, które mają na celu eskalację konfliktu i wiążą się z ryzykiem pełnoskalowej wojny;
- P. mając na uwadze, że przywódcy Azerbejdżanu nadal składają irredentystyczne oświadczenia w odniesieniu do suwerennego terytorium Armenii; mając na uwadze, że mimo trwających negocjacji pokojowych od maja 2021 r. armia azerbejdżańska zajmowała różne części suwerennego terytorium Armenii o powierzchni 170 km², co naruszało wcześniejsze zobowiązania; mając na uwadze, że Armenia odmawia wycofania się i uzasadnia to brakiem demarkacji granic;
- Q. mając na uwadze, że od kilku lat trwają wymierzone w Armenię działania destabilizujące, których źródłem jest Rosja; mając na uwadze, że rząd Armenii podjął odważne kroki, takie jak zamrożenie udziału Armenii w Organizacji Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym oraz przystąpienie do Rzymskiego Statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego; mając na uwadze, że wielu Ormian uczestniczyło w demonstracji w Erywanii ku czci Aleksieja Nawalnego;
- R. mając na uwadze, że Francja postanowiła zwiększyć wsparcie dla Armenii i udzielić jej pomocy wojskowej, aby pomóc jej w reformowaniu armii i powstrzymaniu nowych

wojskowych aktów agresji na międzynarodowo uznanym terytorium tego kraju;

- S. mając na uwadze, że Armenia wielokrotnie zwracała się do UE, aby włączyła ją do grona beneficjentów Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju;
 - T. mając na uwadze, że UE jest zaangażowana we wspieranie bezpiecznego, stabilnego, pokojowego i dobrze prosperującego regionu Kaukazu Południowego z korzyścią dla wszystkich mieszkańców tego regionu;
1. z dużym zadowoleniem przyjmuje nową dynamikę stosunków UE–Armenia i zachęca do niej; wzywa, by trwale wdrażać nowo uzgodniony program partnerstwa UE–Armenia, i podkreśla jednocześnie, że należy aktywnie realizować ambitne wspólne priorytety współpracy; uważa, że solidne partnerstwo między UE a Armenią jest logiczną konsekwencją wyboru Armenii na rzecz demokracji, praworządności, walki z korupcją i poszanowania międzynarodowego ładu opartego na zasadach;
 2. z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Armenii do wdrożenia kompleksowej i wzmocnionej umowy o partnerstwie oraz postępy poczynione we wdrażaniu planu działania dotyczącego tej umowy; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że rząd Armenii uważa kompleksową i wzmocnioną umowę o partnerstwie za strategiczny plan kluczowych reform w Armenii; wyraża uznanie dla Armenii za istotne reformy i proces demokratyzacji, które podjęła w ostatnich latach, a tym samym za to, że stała się liderem demokracji i walki z korupcją w regionie; wzywa Radę Partnerstwa UE–Armenia do dalszej ścisłej współpracy, by przyspieszyła bieżące i przyszłe reformy w Armenii;
 3. wspiera Armenię w dalszych wysiłkach na rzecz wdrażania reform oraz wzmocnienia demokracji, praworządności i dobrych rządów; wzywa Armenię do dalszej współpracy z UE w tym zakresie i apeluje do UE, by zwiększyła wsparcie w tych obszarach, w szczególności pomoc techniczną i wymianę wiedzy eksperckiej; zachęca Armenię do aktywnego angażowania się w politykę Partnerstwa Wschodniego jako środka wspierania stosunków dobrosąsiedzkich na Kaukazie Południowym;
 4. docenia poparcie Armenii dla krajów kandydujących do UE, takich jak Ukraina, Republika Mołdawii i Gruzja; uważa, że jeżeli Armenia będzie nadal podążać drogą trwałych reform umacniających demokrację i praworządność, mogłoby to stanowić podstawę transformacji w stosunkach UE–Armenia, jeśli Armenia będzie zainteresowana;
 5. apeluje do UE i jej państw członkowskich, aby uznały postępy poczynione przez Armenię w ostatnich latach we wdrażaniu umów o ułatwieniach wizowych i o readmisji oraz w rozpoczęciu dialogu z Armenią w sprawie liberalizacji reżimu wizowego w celu wspierania kontaktów międzyludzkich i umacniania stosunków dwustronnych;
 6. zauważa, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat wielkość dwustronnej wymiany handlowej między UE a Armenią wzrosła; zachęca Armenię, UE i jej państwa członkowskie, a także europejskie przedsiębiorstwa i inwestorów, aby podjęły niezbędne kroki w celu dalszego wzmocnienia wzajemnych stosunków gospodarczych i handlowych; pochwała sukces planu gospodarczo-inwestycyjnego i zachęca UE i Armenię, by dalej wykorzystywały zarówno publiczne, jak i prywatne inwestycje i propagowały

zrównoważony rozwój w Armenii;

7. podkreśla ważną rolę społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu i wdrażaniu kluczowych reform; wzywa rząd Armenii, by dalej zacieśniał współpracę z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego; apeluje do delegatury UE w Armenii i przedstawicielstw państw członkowskich w Armenii, by zwiększyły wsparcie dla pracy organizacji społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka;
8. jest zaniepokojony nieustającymi ingerencjami Rosji, jak również kampaniami dezinformacyjnymi w Armenii, wymierzonymi w władze Armenii oraz UE i jej państwa członkowskie; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by współpracowały z władzami Armenii i zwalczały obce szkodliwe ingerencje, m.in. dezinformację;
9. pochwała pracę cywilnej misji UE w Armenii; z zadowoleniem przyjmuje gotowość Armenii do ułatwienia misji na jej terytorium; odnotowuje ciągłą odmowę przyjęcia przez Azerbejdżan obecności misji UE po jego stronie granicy oraz stałe kampanie oszczerstw prowadzone przez Azerbejdżan przeciwko EUMA; ubolewa nad faktem, że rosyjska straż graniczna stacjonująca w Armenii uniemożliwiła EUMA dotarcie do miejscowości Nerkin Hand, gdzie niedawno zginęło czterech armeńskich żołnierzy; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by dalej wzmacniały i przedłużały mandat EUMA oraz zwiększały jej wielkość;
10. potępia podburzającą retorykę stosowaną przez azerbejdżańskich urzędników przeciwko UE, jej państwom członkowskim, EUMA i władzom Armenii; oczekuje, że w takich przypadkach UE i jej państwa członkowskie będą wzywać ambasadorów Azerbejdżanu, których regularnych oświadczeń nie można uznać za dopuszczalne zachowanie dyplomatyczne; zdecydowanie potępia niedawne próby ingerencji Azerbejdżanu w politykę krajową niektórych państw członkowskich UE;
11. wzywa UE, by pozytywnie rozpatrzyła wniosek Armenii o wsparcie za pośrednictwem Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju i zapewniła wsparcie wojsku armeńskiemu; z zadowoleniem przyjmuje działania, które podjęła Francja, by zapewnić Armenii wojskowe wsparcie obronne, i wzywa państwa członkowskie, by rozważyły podobne inicjatywy;
12. wzywa UE i jej państwa członkowskie, by znacznie zwiększyły pomoc humanitarną i finansową dla Armenii, do której napływają dziesiątki tysięcy uchodźców z Górskiego Karabachu; z zadowoleniem przyjmuje dodatkowe 5,5 mln EUR na pomoc humanitarną świadczoną przez UE; ponawia swój apel do UE o pomoc w ustanawianiu i finansowaniu stypendiów dla uczniów i studentów, którzy przybyli z Górskiego Karabachu;
13. zachęca Armenię i Azerbejdżan, by podjęły dalsze konstruktywne kroki w negocjacjach oraz jak najszybciej podpisały kompleksowy traktat pokojowy, oparty na uznaniu suwerenności, integralności terytorialnej i niestosowania siły; zachęca do dalszych postępów w działaniach komisji ds. wytyczania granic między Azerbejdżanem a Armenią w celu zakończenia procesu wyznaczania granic i wspiera te postępy; wzywa obie strony do współpracy, by zakończyć proces rozminowywania;
14. ponownie wyraża poparcie dla suwerenności i integralności terytorialnej zarówno

- Azerbejdżanu, jak i Armenii; ponownie apeluje o wycofanie wojsk Azerbejdżanu z całego suwerennego terytorium Armenii; odrzuca i z głębokim zaniepokojeniem odnotowuje irredentystyczne i prowokacyjne oświadczenia azerbejdżańskich urzędników, zawierające groźby wobec integralności terytorialnej i suwerenności Armenii; wzywa Azerbejdżan, by potwierdził, że jednoznacznie zobowiązuje się do poszanowania integralności terytorialnej Armenii;
15. uważa, że jeżeli Azerbejdżan odmówi wyzwolenia terytorium Armenii lub zaangażuje się w dodatkowe działania wojskowe przeciwko Armenii, UE powinna niezwłocznie przyjąć ukierunkowane sankcje wobec azerbejdżańskich decydentów, m.in. zakazy wydawania wiz, zamrożenie aktywów i ponowne rozważenie importu gazu z Azerbejdżanu;
 16. wzywa Turcję, Pakistan i innych sojuszników Azerbejdżanu, by powstrzymali się od podsycania wojowniczej postawy w Baku oraz wpłynęli na szybkie zakończenie negocjacji pokojowych;
 17. zdecydowanie nie zgadza się z tonem niektórych niedawnych oświadczeń przywódców Komisji i Rady Europejskiej, w których pogratulowali prezydentowi Azerbejdżanu Ilhamowi Alijewowi ponownego wyboru, ale nie wspomnieli o braku demokracji w Azerbejdżanie i myląc określili Azerbejdżan jako wiarygodnego partnera; potwierdza, że oświadczenia te nie odzwierciedlają stanowiska Unii Europejskiej i nigdy nie powinny być wydawane w świetle czystek etnicznych w Górskim Karabachu, które prowadzi Azerbejdżan;
 18. wzywa Azerbejdżan, by uwolnił wszystkich mieszkańców Górskiego Karabachu aresztowanych od 19 września 2023 r., w tym byłych urzędników z regionu i wszystkich innych, których aresztowano przed 19 września 2023 r. i po tej dacie, a także wszystkich innych armeńskich jeńców wojennych i zobowiązał się do szeroko zakrojonej amnestii wobec tych osób;
 19. wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, religijnego i historycznego w Górskim Karabachu po masowej emigracji Ormian z tego regionu; wzywa Azerbejdżan, aby zaprzestał niszczenia lub zmieniania rodowodu dziedzictwa kulturowego, religijnego lub historycznego w regionie, a zamiast tego dążył do zachowania, ochrony i promowania tej bogatej różnorodności, zgodnie ze standardami UNESCO, postanowieniem Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z 7 grudnia 2021 r. i międzynarodowymi zobowiązaniami Azerbejdżanu; wzywa UNESCO, by podjęło natychmiastowe działania w celu zachowania i ochrony zagrożonego armeńskiego dziedzictwa kulturowego w Górskim Karabachu; apeluje, aby zacieśnić współpracę między Armenią a UE w zakresie monitorowania systematycznego niszczenia armeńskiego dziedzictwa kulturowego (kościółów, klasztorów, cmentarzy, zabytków, pałaców itp.) przez Azerbejdżan, w szczególności przez zaangażowanie Centrum Satelitarnego UE;
 20. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Radzie Europy oraz

prezydentom, rządowi i parlamentowi Armenii i Azerbejdżanu.